

MILJÖFAKTABLAD: ANESTESI- OCH INTENSIVVÅRDSMATERIAL

Anestesi- och intensivvårdsmaterial är en stor grupp av varor som används vid exempelvis bedövning, sövning, operationer, förlossningar. Exempel på produkter som ingår är olika andningshjälpmedel, sugkatetrar, filter samt masker och slangar för narkos.

MILJÖ- OCH HÄLSOPROBLEM

Produkter inom anestesi och intensivvård (AN/IVA) kan innehålla olika ämnen och bestå av material som har vissa miljö- och hälsoproblem:

Ftalater

AN/IVA-produkter kan innehålla höga halter av ämnen som heter ftalater. Dessa förekommer som mjukgörare i plastmaterialet PVC för att göra plasten mer mjuk och böjlig. Flera ftalater är fertilitetsstörande, dvs de kan påverka människors och djurs förmåga att fortplanta sig. Eftersom ftalaterna inte binds till PVC kan de läcka ut från plasten i samband med användning och upptas av människa och miljö.

Flera vanliga ftalater kan också orsaka allergiska reaktioner hos personer som utsätts för ftalater från varor eller luftburna ftalatrester.

PVC

Många av Sveriges landsting arbetar också för att fasa ut plastmaterialet PVC ur sina sjukvårdsprodukter. Orsaken till detta är både att materialet ofta innehåller mjukgö-

rande ftalater (se ovan) och att det vid tillverkning och avfallshantering kan bildas miljögifter samt problematiska avfallsrester för deponi. I en del anläggningar där råvaror till PVC tillverkas används betydande mängder kvicksilver.

I Sverige är avfallsförbränningen av PVC utformad för att minimera utsläppen av miljögifter, men PVC-frågan är ändå viktig ur ett globalt perspektiv.

SUBSTITUT FINNS!

Istället för PVC-artiklar eller ftalater kan man välja andra alternativ. Idag finns AN/IVA-material med följande substitut:

- PVC-fritt – t.ex. silikon, polyuretan, polysulfon, SEBS, neopren
- Ftalat-fritt – andra mjukgörare som exempelvis DEHA (adipat), TOTM (trimellitit)
- DEHP-fritt (en av de farligaste ftalaterna) – denna ersätts med andra ftalater som ännu inte har konstaterats vara lika farliga som DEHP, t.ex. DINP, DINA, DIDP

Inga produkter på marknaden innehåller idag tillsatser såsom tungmetaller (som används t ex som stabilisatorer). Inte heller innehåller de anti-mikrobiella ämnen såsom tenn-organiska föreningar, silver eller triclosan.

Det finns god marknadstillgång på latex-fria produkter.





ATT TÄNKA PÅ

Avseende prisskillnad mellan PVC-fria produkter och produkter med DEHP är det för vissa AN/IVA- produkter uppåt 50 % dyrare men för andra ingen prisskillnad alls. Teknisk prestanda (dvs. användarvänlighet, mjukhet m.m.) är inte sämre för ftalat-fria produkter. Dock kan PVC-fria produkter ha skillnad i teknisk prestanda jämfört med PVC-produkt. Exempelvis kan den PVC-fria sugkatetern upplevas som lite styvare men detta kan i vissa fall vara en fördel för då kommer man lättare ner i svalget.

GOTT EXEMPEL: UPPHANDLING AV SUGKATETRAR, VENTRYCKSMÄTNINGSSET OCH SYRGASKATETRAR

Upphandlingen

Stockholms läns landsting (SLL) gjorde en upphandling hösten 2008. SLL frågade om PVC-fritt alternativ.

I avtalet ingick senare både sugkatetrar, venttrycksmätningssset och syrgaskatetrar som var PVC-fria och i PVC. Prisskillnaden var från början ca 30 % dyrare för exempelvis de PVC-fria sugkatetrarna, men krymper. Dessa fungerar bra kvalitetsmässigt.

Framgångsfaktorer i upphandlingen

Upphandlingen lyckades på grund av:

- Att SLL har frågat efter dessa produkter flera gånger och inväntat produktutvecklingen. Vid förra upphandlingen fanns det bara en leverantör som hade miljööalternativet, vid denna upphandling var det två.
- Stark miljöpolicy inom landstinget och mer positiva reaktioner i verksamheten och bland expertgrupper.
- Det var inte orimligt dyrt.

Avropen

Statistik från nya avtalet är ännu inte klar men från förra avtalet utgjordes exempelvis 42 % av avropen av det PVC-fria alternativet, gällande en sort sugkateter (storlek 40 cm längd, nr 12 grov).

Framgångsfaktorer i avropen

Avropen lyckades på grund av:

- De PVC-fria alternativen har synliggjorts som ”miljöbra” alternativ m h a SLL:s miljöblomma i avtalskatalogen
- Expertgrupper är insatta
- Alla inom landstinget är medvetna om miljömål och PVC-fri policy

För mer information, kontakta kemikalieansvarig på Miljöstyrningsrådet:

info@msr.se eller tel. 08-700 66 90

Läs mer om Nationella Substitutionsgruppens arbete på:

www.msr.se/substitutionsgruppen